

U eseju 'O mogućnosti',⁰¹ Giorgio Agamben sažimlje temu svoga rada kao pokušaj da shvati značenje riječi 'moći' [*potere*]. Ono što ga zanima jest što znači: "Moći, ne moći"? Nastavlja prizivajući Aristotela i njegovo pitanje što je zaista vidljivo u svakom tijelu. Aristotel smatra da je aktualnost (*energeia*) prirode svjetlost, a da je mrak (*skotos*) njen potencijalitet. Mrak je, dakle, boja mogućnosti. Agamben povezuje tamu s mogućnošću da ne vidimo. Hrabrost da se prepusti mogućnosti da ne vidimo, upravo je to ono iskušavanje "novog, drugog reda među stvarima" i "dovođenje u krizu mišljenja" koje kazališno-plesna skupina BADco. prakticira od svoga osnutka, od 2000. Te je godine dvoje koreografa i plesača, Pravdan Devlahović i Nikolina Pristaš (tada Nikolina Bujas) i dvoje dramaturga, Goran Sergej Pristaš i Ivana Sajko, pokrenulo nezavisnu umjetničku skupinu kojoj po hrvatskim zakonima nisu smjeli dati ne-hrvatski naziv, pa su englesku riječ **bad** (loš, zao, pokvaren) reinterpreterali kao akronim za **Bezimeno autorsko društvo**, u paradoksalnom kolutu unatrag koji završava pomicanjem naprijed, imenovanju koje raz-imenjuje, nagovijestivši tako svoju buduću tradiciju otvaranja problema, i beskonačnog odgađanja kraja u obliku razrješenja interpretativne situacije. BADco. misli potencijalitet ne kao mentalnu utvaru, već kao puni način postojanja.

Deset godina od osnutka, kolektiv BADco. ponešto je promijenio postav. Danas grupu čine Pravdan Devlahović, Ivana Ivković, Ana Kreitmeyer, Tomislav Medak, Nikolina Pristaš, Sergej Pristaš i Zrinka Užbinec, uz producenta Lovru Rumihu. I dalje se bave svijetom, čiji je dio i kazalište, uporno lomeći i razlažući (ne)sigurnosti reprezentacije. Zanima ih ono kazalište i onaj ples kojima su apetiti daleko nezajažljiviji od medija kazališta i plesa jer BADco. medij ne tretira kao nešto po sebi, bez odnosa prema nečemu drugom, ni kao nešto što zastupa i predstavlja nešto drugo, već je s njim u ravnopravnoj komunikaciji.

Lakmus papir toga kakva je BADco. grupa pokušaj je prepričavanja njihovih predstava, odnosno točnije, pokušaj definiranja o čemu su one. Taj sitni mali **o**, to slovo-rupa, usta koja (ne) govore, od njih ćete se preznojiti. Svaki puta iznova možete započeti rečenicu o nekoj njihovoj predstavi i svaka će ta rečenica biti koliko točna, toliko i paušalna, koliko istinita, toliko i nebitna, koliko slučajna, toliko i nevažna, ali nikad ključna. A opet, to curenje kroz prste predstava BADco. je, paradoksalno, sasvim precizno i vrlo koncentrirano. Njihove predstave nisu o *bilo čemu* niti je *bilo što* o njihovim predstavama. Imate osjećaj da ste se, pristajanjem na BADco. *on their own terms*, našli u

01 Giorgio Agamben, 'On Potentiality', u *Potentialities: Collected Essays in Philosophy* (Palo Alto: Stanford University Press, 1999), p. 177-184

mehanizmu koji mijenja matricu svaki put kada vam se učini da ste je naslutili, koji se samoobnavlja kao autopoetska mašina organizirajući vlastite procese proizvodnje i konstantno se regenerirajući. I sa svakom novom predstavom to rade na još razgranatiji način, postajući izvođački sve uigraniji, rahli kao rizom, sve zavodljiviji, namjerno stavljajući prepreke svom zavođenju. Ne mogu, ipak, odoljeti tome da spomenem (gotovo) sve njihove predstave propadajući kroz blato svođenja kompleksnih kaleidoskopa na jednostavnije matrice jer želim barem podsjetiti na samu masu, intenzitet i raznovrsnost njihova desetogodišnjeg rada.

Počelo je *Ispovijedima* (1999.). Počelo je, zapravo, *Čovjekom Stolcem* (2000.), rekontekstualizacijom performansa *Čovjek-Stolica* Damira Bartola Indoša iz 1982., reorganizacijom njegove izvedbene dinamike i odnosa tijela i objekta, objektotijela, *ready-madea*, plesnim varijacijama Pravdana Devlahovića i Nikoline Pristaš. Godinu dana kasnije, dogodio se *Diderotov nećak ili krv nije voda* (2001.), po sinopsisu Denisa Diderota za nikad napisanu dramu o Sokratu, odnosno dramu o toj najsublimnijoj demonstraciji kontrole sebstva u njegovoj filozofski poštenoj smrti. *Diderotov nećak* je strukturirana improvizacija temeljena na osobnim ulozima izvođača Pravdana Devlahovića, Aleksandre Janeve (kasnije Ane Kreitmeyer), Tomislava Medaka, Nikoline Pristaš i Jelene Vukmirice koja se ne bavi temom Sokratove smrti, već je koristi kao podložak za traženje smisla u gesti. Nazvana "ozbiljnom plesnom lakrdijom", ta jukstapozicija plesnih anegdota i njihovih filozofskih refleksija također je i komentar na prirodu izvedbenog medija, autoritativnost pozicije upravljanja odnosno režiranja, želju koja sama sebe opliče, (ne)disciplinu tijela i nelagodu reprezentacije. *Rebro kao zeleni zidovi* (2003.), rađeno po istoimenom tekstu Ivane Sajko pretvorenom u radio dramu, predstava je muških tijela i ženske osovine, uz muziku hrvatskih surfera Moon's Trip i konstrukciju koja je omogućila sudjelovanje gostujućem izvođaču, svaki puta drugom. *Rebro*, kao i sve BADco. predstave, želi izbjeći interpretativnu situaciju i organizirati se kao izvedbeni stroj. Uspijeva mu biti najznačajnijom hrvatskom antiratnom, pro-obiteljskom predstavom od 90-ih naovamo koja uopće nije ni o ratu u Hrvatskoj, ni o ratu u Iraku, ni o obitelji. Prva velika BADco. inozemna koprodukcija bile su *Deleted messages* (2004.) predstava koju se tražilo posvuda, po napuštenim tvorničkim halama, lukama i kazalištima od Poljske preko Rusije, Litve, Latvije, Švedske, Danske, Italije, Turske, Srbije i Crne Gore. *Deleted messages* ili *Brisane poruke* brisale su kompjuterske i biološke viruse, vlastite parametre kretanja, pritom reflektirajući kretanje publike u nenametljivoj interakciji. Svojevrsna tematska paralela predstavi *Deleted Messages* jest predstava *memories are made of this... izvedbene bilješke* (2006.), na temu

foto: Marc Twain

sjećanja i zaboravljanja, imaginiranje onoga što prvo treba nastati da bi se moglo zaboraviti.

Ništa manje složene nisu bile ni one predstave BADco. u kojima je samo (virtuozno) tijelo bilo primarni *locus* interesa, čija je osovina tjelesna kombinatorika i varijacije fizičkog materijala. BADovci su poticajni koreografi i plesači, svaki sa svojim partikularnostima i idiosinkrazijama, upravo zato jer izbjegavaju fascinaciju pokretom i mogućnostima tijela, a opet se sustavno i predano bave svojim utjelovljenjem i njegovom disciplinom. *Solo me* (2002.), solo za dva izvođača, koji publika promatra sa sve četiri strane plesni je dijalog Nikoline koja gleda Pravdana kao da on sam sebe gleda, i Pravdana koji se gleda Nikolininim očima i Nikoline koju Pravdan gleda kao da je zna i kao da je ne zna, Pravdana u minimalnim alternacijama pokreta koje se reflektiraju na cijelo tijelo i Nikoline koji tematizira mnogobrojne samo-početke dok pokušava ispisati jednu rečenicu u različitim koreografskim fontovima. Plesni eksperiment senzorne deprivacije, koreografija 2 (2001.), Nikolini je donio Hooge Huysen nagradu za mlade koreografske talente, a nama tekst Ivane Ivković, tada samo vanjskog suradnika BADco., koji pokazuje kako se još može pisati plesna kritika. *Walk this way* (2003.) Pravdana Devlahovića koji istražuje motoriku hodanja primjenjivanjem logike funkcioniranja jednog dijela tijela na drugo, otkrio je tjelesnu duhovitost izvođača BADco, koja će nabujati u *Ligi vremena* (2009.). Radi se o kazališnoj fantaziji koja kombinira niz labavo povezanih ideja u jednu uzbudljivu cjelinu, baveći se fordističkom mehanikom proizvodnje i stvaranjem subjekta kao posljedice percepcije o objektivnom društvenom vremenu, počecima filma koji odražavaju industrijsku racionalnost rada na traci, *slapstick* komediji kao njenoj umjetničkoj refleksiji, Labanovim istraživanjima o mehanici tijela, futurističkim projekcijama sovjetskih vizionara i Majakovskijeve poeme "Leteći proleter" o konačnoj bitki između buržoaske Amerike i sovjetske Euroazije 2125. godine koje nose onaj posebni šarm neostvarenih zamišljaja budućnosti, zastarjelih iako se nikada nisu ni dogodili. Kada bi se radilo o nekoj drugoj grupi, a ne o BADovcima, rekla bih da je u *Ligi vremena* sve sjelo na svoje mjesto, ali BADco. rijetko i kratko sjedi bilo gdje.

Ono što je karakteristično za BADco. jest da se njihova komunikacija s publikom i svijetom ne iscrpljuje u predstavama kao gotovim proizvodima. Značajan dio njihovog rada zauzimaju (aktivističke) hibridne forme – projekti poput edukacijskog *Watt+Eava* (2002.), u suradnji s mladim koreografima, *dijeljenog prostora* (2005.) koji je u bivšoj tvornici Borba - gdje Horvatinčić danas samo što nije završio svoje štakornjake kapitalističke apropijacije - otvorio prostor za višednevno događanje u obliku izložbi, predavanja, koncerta, video

projekcija i predstava suradnika BADco. *Whatever DVD* (2007.) i *Whatever Dance Toolbox* (2008.) tehnološke su alatke koje omogućuju s jedne strane arhiviranje, a s druge strane generiranje, razvijanje i isprobavanje plesnog materijala, za plesnu scenu ništa manje angažirane od performansa *Protest* (2006.) koji, karakteristično za BADco., analizira vlastiti čin *protestnosti*.

I svoje predstave i svoje hibridne projekte, BADco. je oduvijek radio u ko-produkcijama, pokazujući se time i kao produkcijski iznimno uspješan model umjetničkog preživljavanja. Pritom je nemoguće precijeniti važnost suradnika s kojima je BADco. realizirao svoje projekte: neću ih pobrojati od straha da nekog ne zaboravim i već ta činjenica ukazuje na to da je BADco. mobilizirao dobar dio hrvatske (pa i inozemne) nezavisne scene u svoju izvedbenu mašinu.

BADco. zahtijeva i zaslužuje duboko poštovanje, za sve godine furioznog tempa rada, borbe s lošim i još lošijim produkcijskim uvjetima, rada usprkos, a ne uz pomoć, kombinatorike preživljavanja ponekad na granici potpunog iscrpljenja i trošenja (psihičkog kako i fizičkog, ljudskog koliko i anorganskog) materijala. Te grupe ne bi bilo bez osobnog faktora velike predanosti i posvećenosti. Sve je važno za BADco. *Everything matters*. U tome nema ništa patetično, to je jednostavno činjenični iskaz o njihovoj dugogodišnjoj borbi za dirljive predstave i projekte. Želim naglasiti ovo *dirljive* jer BADco. proizvode upravo takve materijale zbog inzistiranja na preispitivanju individualnog tehničkog egzibicionizma i egoizma, dovođenja u pitanje skladnih koreografskih odnosa kroz koje do izražaja dolazi gotovo opipljiva scenska prisutnost svih autorskih izvođača BADco. Pravi je užitek, imali mi ili ne ambivalentan odnos prema užitku, bio gledati baš sve izvođače BADco. svih ovih godina na sceni. Da, BADco. često pokušava previše, i to previše je katkad izvor nelagode i frustracije za sve, pa i za one koji ne inzistiraju nužno na dovršenosti čistih jednoznačnih teza i jasnoj politici (ne)reprezentacije, ali u prostoru i mentalnom sklopu (i pritom uopće ne mislim na Hrvatsku ili Balkan, nego na prostor umjetničke produkcije) u kojem se često ne pokušava ni dovoljno, to previše je sušta nužnost.

Bile nagrade važne ili ne, ona UPUHA u kategoriji kolektivne nagrade za desetogodišnji izuzetan doprinos hrvatskoj plesnoj umjetnosti je posebno zaslužena jer je ona priznanje ne za pojedini proizvod-predstavu ili projekt BADco., već upravo za taj desetogodišnji proces rada, ne-odustajanja, kontinuirane aktivnosti, transformacije i reartikulacije, obnavljanja u punini onoga što tek treba doći.

Una Bauer